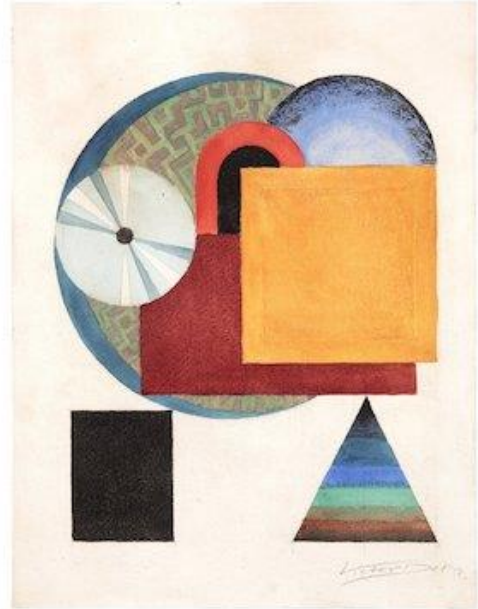

België-Argentinië Trans-Atlantische Modernismen, 1910-1958

Victor Delhez, Compositie met driehoek, ca. 1926.
© Sabam Belgium 2020

Mu.ZEE
12.2.2022-12.6.2022

Wat hebben België en Argentinië gemeen? Meer dan men zou vermoeden! Dit verrassend verhaal wordt verteld in deze bijzondere tentoonstellingen die de artistieke banden onderzoekt tussen België en Argentinië in de periode 1910 tot 1958. Er wordt ingezoomd op het kunstenaarsnetwerk van drie figuren die direct of indirect met elkaar in contact stonden. De Belgische-Argentijnse kunstenaar **Julio Payro** die een levenslange vriendschap met Paul Delvaux uitbouwde, de Belgische kunstenaar **Victor Delhez**, die na de dood van zijn ouders uitweek naar Argentinië en de Argentijnse advocaat **Ignacio Pirovano**, vriend van en verzamelaar van het werk van Vantongerloo! Een uniek, ongekend verhaal met topwerk van de allerbeste modernisten uit België en Argentinië: met Victor Delhez, Frans Masereel, Marthe Donas, Paul Delvaux, Georges Vantongerloo, Anne Bonnet, Jo Delahaut en Alejandro Xul Solar, Emilio Pettoruti, Raquel Forner, Tomas Maldonado, Victor Magariños, Juan Del Prete.

Beeldcultuur, esthetiek: ze hebben zich nooit veel gelegen laten liggen aan grenzen en begrenzingsen. Uitwisseling en 'nomadisme' zijn net essentiële kenmerken van de menselijke cultuur.

De artistieke banden tussen België en Argentinië van ca. 1910 tot 1958 laten zich niet vatten in klassieke kunsthistorische benaderingen die focussen op 'leven en werk' van kunstenaars. Het gaat over historische tentoonstellingen, literaire connecties en (vaak minder bekende) kunstenaars met hybride profielen die uit de canon werden geschreven of herleid tot een

voetnoot. Om deze verknoping in kaart te brengen moet je behalve artistieke ook politieke en economische drijfveren aankaarten. Dat is wat een onderzoeksproject aan de KU Leuven wil doen.

Onevenwichtig

De meeste Belgische kunsttentoonstellingen in Buenos Aires waren commerciële ondernemingen en/of een middel in de culturele diplomatie, zoals de Belgische deelname aan de internationale expositie voor de honderdjarige Argentijnse onafhankelijkheid in 1910 of de vele tentoonstellingen van *Arte Belga* die de Belgisch-Amerikaanse kunsthandelaar en kunstenaar Frederic Marie Vermorcken organiseerde in de Witcomb Galerie tussen ca. 1912 en 1933. De relatie was onevenwichtig: Argentijnse kunst, die in Europa vooral onder de noemer 'Latijns-Amerikaanse kunst' viel, werd in België grotendeels genegeerd. De deelname van Argentinië aan Expo 58 in Brussel was een (late) stap in de andere richting.

De tentoonstelling in Mu.ZEE over trans-Atlantische modernismes past in het transculturele tentoonstellingsbeleid dat het museum de laatste jaren uitdraagt. De culturele dynamiek in de periode 1910-1958 tussen beide landen biedt opportuniteiten om geotemporele aspecten van de moderne kunstgeschiedenis in een ander daglicht te zetten: het belang van de internationale circulatie van magazines, de impact van verzamelaars en handelaars op de kunstgeschiedenis, processen van canonvorming, de internationale promotie van kunst, culturele diplomatie en de globale ontwikkeling van moderne kunst. De tentoonstelling, een product van een onderzoeksproject, plaatst kunst en kunstenaars in een internationaal netwerk dat het idee van centrum en periferie problematiseert zonder machtsrelaties te ontkennen.

Vantongerloo in Buenos Aires

Om het overzicht te bewaren zal de Mu.ZEE-tentoonstelling voornamelijk inzoomen op het kunstenaarsnetwerk van drie figuren die direct of indirect met elkaar in contact stonden.

Julio Payró (1899-1971) was de zoon van de schrijver en journalist Roberto Payró, die in 1909 met zijn gezin naar Brussel verhuisde. Hij studeerde aan de Brusselse academie, behoorde tot de lokale kunstenaarskring in Ukkel en bouwde een levenslange vriendschap uit met Paul Delvaux. Toen hij in 1923 naar Argentinië terugkeerde, werd hij er een van de belangrijkste kunstcritici en kunsthistorici, en richtte hij de eerste Argentijnse leerstoel in de kunstgeschiedenis op. België behield altijd een belangrijke plek in zijn professionele (artistieke) activiteiten. Zo leerde hij in Brussel Joaquín Torres García kennen, de Uruguayaanse kunstenaar die samen met de Belg Michel Seuphor een hoofdrol speelde in de in Parijs opgerichte constructivistische kunstenaarsgroeping *Cercle et Carré* en in de ontwikkeling van de abstracte kunst in Latijns-Amerika, en Argentinië in het bijzonder. Daarnaast plaatst Payró's kunstkritiek Belgische en Argentijnse kunst bij elkaar, wat interessante perspectieven opent op de betekenis van transnationale contacten, de circulatie van teksten en de moderne kunstcriticus in het algemeen.

Victor Delhez (1902-1985), een Belgische kunstenaar die hoofdzakelijk bekendstaat om zijn houtgravures, emigreerde na de tragische dood van zijn beide ouders in 1925 naar Argentinië. Hij integreerde zich in de lokale avant-garde, exposeerde, publiceerde experimenteel fotografisch werk en reisde in de regio (Bolivië en Chili) rond. Uiteindelijk vestigde hij zich in Mendoza (Argentinië). Zijn fantastieke, nachtmerrieachtige houtsnedenreeksen als *Duizend en één Argentijnse nachten*, *Bouwkunst en Heimwee*, *Dodendans* en zijn illustraties bij *Les Fleurs*

du Mal van Baudelaire lieten een diepe indruk na op sociaal-realistische kunstenaars als Antonio Berni. Vanuit Latijns-Amerika correspondeerde hij met Michel Seuphor, voormalig kompaan van het avant-gardetijdschrift *Het Overzicht*. Seuphor noemde hem 'le Flamand d'Argentine' en besteedde ruim aandacht aan Delhez' aanbevelingen over het Latijns-Amerikaanse continent toen hij in 1949 de eerste globale kunstgeschiedenis van de abstracte kunst schreef.

Ignacio Pirovano (1909-1980) was advocaat, schilder, directeur van het museum voor decoratieve kunsten (1937-1955) én een goede vriend en mecenas van de Belg Georges Vantongerloo, een van de meest gewaardeerde abstracte kunstenaars. Hij liet acht topstukken van Vantongerloo na aan het Museo de Arte Moderno de Buenos Aires (MAMBA). De inspanningen van Pirovano hebben gezorgd voor een grote weerklank van Vantongerloos theorieën en kunst in het werk van verschillende Argentijnse kunstenaars, onder wie Victor Magariños met zijn kosmologische kunstwerken, Lidy Prati, Tomas Maldonado, Migual Angel Vidal of Eduardo McEntyre.

Ostende in Argentinië

De stad Oostende krijgt een symbolische betekenis in dit project. In 1912 stichtten een Belg en een Italiaan 'Ostende, parel van de Atlantische kust', een zusterstad van de Belgische badplaats op 360 kilometer van de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires. Hoewel het de ambitie was om honderden Belgische families naar Ostende te laten verhuizen – en met hen Belgische kunst en cultuur – is het project een anekdotische voetnoot gebleven in de geschiedenis van beide landen.

De trans-Atlantische verhalen en netwerken hebben de weg naar de geschiedenisboeken nog maar amper gevonden. Mu.ZEE acht de tijd rijp om de kunstgeschiedenis mee te doen herbronnen en ziet het als zijn missie om dergelijk nieuw onderzoek ruimte te geven en een breed publiek kennis te laten maken met een andere, meer globale kunstgeschiedenis.

Trans-Atlantische modernismen: een expositie over kunst en culturele mediators tussen België en Argentinië ca. 1910-1958. Van 12.2.2022 tot 12.6.2022 in Mu.ZEE, Oostende

Curatoren:

Juan Cruz Andrada (onafhankelijke curator en onderzoeker, Buenos Aires)

Laurens Dhaenens (K.U. Leuven)

Emma Driesprong (Voormalig medewerker Museo Nacional de Bellas Artes, Argentina en Argentijnse ambassade in Brussel)

Adriaan Gonnissen (curator KMSKA, voorheen Mu.ZEE)

Contact

Colette Castermans – colette.castermans@muzee.be

32 (0)473 53 38 15 – 32 (0)59 56 45 89